

→ між стратегією уникнення при прийнятті рішень та показником інтенсивності ефекту фреймінгу ризику (-0.3153 при $p \leq 0.05$).

Відповідно до поточних наукових уявлень про взаємозв'язок між особистісними чинниками та ефектом фреймінгу, отримані результати були проінтерпретовані наступним чином:

1) проходження тесту Струпа як і здатність до відстрочення задоволення потребують залучення виконавчих процесів, і чим більш розвинутими є дані процеси, тим більш успішно індивід справляється із завданнями подібного типу. Тому наявність кореляцій між даними індикаторами та інтенсивністю ефекту фреймінгу може свідчити про те, що чим більш розвинутими у індивіда є виконавчі процеси, тим менше він схильний проявляти ефект фреймінгу;

2) за сучасного стану дослідженості взаємозв'язок між екстраверсією, як і стратегією уникнення при прийнятті рішень, та ефектом фреймінгу потребує подальшого ґрунтовного дослідження;

3) виражена інтолерантність до невизначеності супроводжується цілим рядом особистісних характеристик, таких як потреба у однозначності, надання переваги звичному перед незвичним, ранній вибір та дотримання одного вибору в ситуаціях невизначеності, поспішне закриття позиції і прагнення зробити вибір остаточним та іншими. На даний момент неясно, яка з саме із цих характеристик, а можливо і всі в сукупності, відповідальні за схильність до ефекту фреймінгу, проте при виявленні у індивіда інтолерантності до невизначеності можна говорити про його підвищену резистентність до ефекту фреймінгу при задачах ризику.

Таким чином, нами було отримано та статистично підтверджено дані про наявність взаємозв'язків між такими особистісними чинниками як виконавчі процеси, екстраверсія, стратегія до уникнення при прийнятті рішень, інтолерантність до невизначеності та інтенсивністю ефектів фреймінгу. що відкриває шлях для подальших досліджень механізмів даних взаємозв'язків.

Щербан Тетяна Дмитрівна

д. псих., професор

Гоблик Володимир Васильович

д.е.н., доцент

Щербан Ганна Вікентіївна

старший викладач кафедри

педагогіки дошкільної та початкової освіти

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

ВЧИТЕЛЬ ЯК ОРГАНІЗАТОР НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Актуальною проблемою педагогічної психології є організація ефективної взаємодії між вчителем та учнем. Проблема навчальної взаємодії засобами спілкування досліджувалася прихильниками різних напрямків (семіотичному, соціолінгвістичному, герменевтичному, та ін.). Про те, в жодному підході навчальна взаємодія не була предметом спеціального дослідження, отже, є недостатньо теоретично обґрунтованою та практично дослідженою [1, 2, 3 та ін.]. Таким чином, Мета дослідження - виокремити концептуальні засади формування навчальної взаємодії між учнем і вчителем засобами спілкування.

Навчальне спілкування - різновид спілкування, у якому реалізуються здібності вчителя і учня до взаємин і яке має на меті актуалізацію відношень, а саме: перетворення потенційного в учневі та вчителеві на дійсність - творчі здібності учня та майстерність

вчителя. Навчальне спілкування - це двобічний процес, у якому здійснюється не лише передача учневі знань, а й розвиваються у нього прагнення і вміння самостійно, без вчителя набувати нових знань, досвіду. Воно є продуктом розвитку міжособових зв'язків у системі суб'єкт - предмет - суб'єкт [2, С. 86]. Навчальне спілкування ставить особливі вимоги до вчителя, як організатора навчальної взаємодії, а саме він повинен:

1) чітко визначати адекватне смислове навантаження змісту навчального предмету, відповідно до цього вибудовувати методичну тактику повідомлень. Це є предметом вивчення інформаційної концепції спілкування (У.Р. Ешбі, Ю.А. Шерковін та ін.);

2) знати послідовність, особливості та сам процес утворення сукупності навчальних понять для методичної організації повідомлення змісту учням. Це предмет вивчення тезаурусно-цільової концепції (Б.Ф. Поршнев, У. Р. Рейтман та ін.);

3) вміти методично організувати процеси пояснення, закріплення та повторення змісту предмета. Це можливо за умови врахування законів одержання, зберігання, передавання й перетворення інформації у складних системах - кібернетична концепція (Н. Вінер, Ф.В. Лазарев, К. Шенон та ін.),

4) розуміти значущість і відповідно формувати настановлення учнів, щодо сприйняття навчального змісту. Роль настановлень і позицій сторін, що спілкуються вивчає асимілятивно-контрастна концепція спілкування (Ю.М. Лотман та ін.)

5) використовувати співвідношення смислових складників і продуктів спілкування. Це предмет дослідження - теорії особистісного смислу (Б.С. Братуся, О.М. Леонтєва, Д.О. Леонтєва та ін.);

6) знаходити єдину стратегію взаємодії, сприйняття і розуміння самого учня. Такий обмін інформацією вивчає концепція функціональної структури спілкування (Е. Берн, В.М. Куніцина та ін.);

Для діагностики навчальних здібностей учителів у роботі використано метод взаємного оцінювання - отримання узагальнених характеристик. Складання незалежних характеристик завершувалося створенням «профілю навчальних здібностей вчителя». Останні складала основу компетентності вчителя в системі «суб'єкт - предмет - суб'єктних» взаємин з учнями. У складі вказаного профілю виокремлювалися такі здібності: дидактичні; мовленнєві; перцептивні; експресивні; науково-дослідницькі; організаторські; комунікативні, конструктивні; почуттєві; дослідницькі; гуманістичні; сугестивні; гностичні; синектичні; майевтичні.

Отже, підсумовуючи зазначимо. Навчальне спілкування є продуктом розвитку міжособових зв'язків у системі суб'єкт - предмет - суб'єкт, а саме: вчитель, як суб'єкт навчальної діяльності, сприяє продуктивному засвоєнню змісту предмета навчання, його розумінню, відображенню і відтворенню учнем, як суб'єктом учбової діяльності.

Література:

1. Чепелева Н.В. Психологическая герменевтика – наука о понимании // Практична психологія та соціальна робота № 3, 2001. - С. 6 - 10.

2. Щербан Т.Д. Психологія навчального спілкування: Монографія. -К.: Міленіум, 2004.-346с.

3. Щербан Т.Д., Гоблик В.В. Деякі психологічні особливості підготовки успішного фахівця // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України /за наук. Ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої.-Вип.31.- Кам'янець_подільський: Аксіома, 2016.- С. 569-583.